

לשוננו לעם

עורך: חיים א' כהן

מתוך

כרך נא-נב, תש"ס-תשס"א

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

כנס עברי מדעי לציון שבעים שנה ליסודה של ברית עברית עולמית בברלין

ברית עברית עולמית (=בע"ע) מקיימת מאז שנת 1974 כנסים מדעיים באירופה בנושא השפה העברית ותרבותה. הכנסים נערכים בשיתוף פעולה עם איגוד הפרופסורים לעברית באירופה ואוניברסיטאות שמקיימות מחלקות לעברית, ויחודם בכך שהם כנראה היחידים בעולם כולו שמתקיימים מחוץ למדינת ישראל על טהרת השפה העברית. השנה מלאו שבעים ליסודה של הברית אשר קמה בברלין בתרצ"א (1931), ולכן הכנס השנה, שהוא הכנס השישה-עשר, התקיים שם, והוא נערך בשיתוף עם האוניברסיטה החופשית של ברלין. בכנס השתתפו מרצים משתיס-עשרה אוניברסיטאות שונות באירופה, בארה"ב ובisrael.

מעמד הפתיחה התקיים במרכז היהודי בברלין, והשתתפו בו מר שמעון שטיין – שגריר ישראל בגרמניה, ד"ר אלכסנדר ברנר – יו"ר הקהילה היהודית בברלין, פרופ' פטר שפר – ראש המחלקה לעברית באוניברסיטת ברלין, ומר אלי אייל – נציג ההסתדרות הציונית. הטקס היה רב משתתפים, והאירוע כולו זכה לסיקור תקשורתי רחב בעיתונות בברלין, בפרנקפורט וברדיו הגרמני. הכנס הוקדש למאה ועשרים שנות עברית חיה. פרופ' משה בר-אשר, נשיא האקדמיה ללשון העברית, נשא את הרצאת הפתיחה שנושאה היה "העברית החדשה ומורשת הלשון הקדומה". למעלה מעשרים הרצאות שעסקו בהיבטים שונים של הלשון העברית החיה והספרות העברית נישאו בכנס, והנה כמה דוגמות:

פרופ' אילן אלדר דיבר על שלמה זלמן הענא כאחד מסוללי הדרך של הדקדוק החדש ששימש את מחיי הדיבור העברי, פרופ' שמעון זנדבנק נשא הרצאה על פרשות בתרגום מלשונות אירופה לעברית החדשה, פרופ' זיוה שמיר דיברה על תקופת ברלין בחיי ח"נ ביאליק, פרופ' אפרים רבלין מפרז דיבר על נושאי הגאולה בספרות העברית החדשה. הרצאה מעניינת ביותר נשא פרופ' מורגנשטרן מאוניברסיטת גיטינגן על התאטרון העברי כיום ומקומו בגרמניה בדור האחרון. פרופ' מאיה בז'רנו דיברה על הוראת העברית החדשה במוסדות חינוך יהודיים ובאוניברסיטאות בספרד. כלל ההרצאות יראו אור

* הכותב הוא יושב ראש "ברית עברית עולמית".

בדברי הכנס שברית עברית עולמית מתעתדת לפרסם בתוך כשנה. קדמו להרצאות דברי פתיחה שנשאתי ודברים שנשאו ארבעת האישים הנזכרים. הנה עיקרי דברי הפתיחה שלי:

אנו מתכנסים היום בברלין לציון שבעים שנה להקמתה של ברית עברית עולמית. בעיר זו, בימים וי-ח' בתמוז תרצ"א (21-24 ביוני 1931), התכנסה "הכנסייה העברית הראשונה" (כפי שכונתה אז) בבית העם העברי ברח' קורפוסטנדס 61. איש לא שיער אז כי מעיר זו, ברלין, תצא גזרת השמד על יהדות אירופה במטרה להשמיד את העם היהודי ואת תרבותו. והנה אנו ניצבים כאן היום, נציגים מארצות אירופה, מארצות הברית ומישראל, אנשי קתדראות לעברית, מרצים, חוקרים ופעילי השפה העברית! אין יותר סמלי מכך לניצחוננו על הרוח הנאצית!

העברית היום היא לשון חיה ותוססת. למעלה משישה מיליון איש דוברים בה במדינת ישראל ועוד כמיליון ברחבי התפוצות. עם זאת, מטרתנו להפוך את השפה העברית לשפתו הנוספת של כל יהודי באשר הוא טרם הושגה במלואה. לא שפה שנייה במובן הטכני, אלא שפה כחלק מזהותו התרבותית-לאומית. ברית עברית עולמית עושה לקידום מטרה זו באמצעים שונים, ביניהם מועדונים, חוגים ומסגרות שונות לדוברי עברית ברחבי אירופה ועידוד הקהילות השונות והמוסדות השונים לקדם את השימוש בשפה העברית. אחד הכלים המרכזיים שלנו הוא הכנסים המדעיים האירופיים שאנו מקיימים ברחבי אירופה בשיתוף של אוניברסיטאות שונות מאז 1974. היום אנו פותחים את הכנס השישה-עשר בשיתוף עם האוניברסיטה החופשית של ברלין, וביום זה, במלאות שבעים שנה לייסודה של הברית, מן הדין שנזכיר את הראשונים שפעלו להקמתה ועמדו בראשה: ד"ר שמעון ראבידוביץ, היוזם והיו"ר הראשון של הברית (שבנו פרופ' בנימין ראביד, מאוניברסיטת ברנדייס בארה"ב משתתף אתנו פה היום); חיים נחמן ביאליק, יצחק גרינבאום, ד"ר סטפן וייז, זאב זיבוטנסקי, ד"ר הרי טורצ'ינר (הלוא הוא פרופ' נפתלי הרץ טור-סיני, לימים נשיאה הראשון של האקדמיה ללשון העברית), ברל כצנלסון, נחום סוקולוב, שאול טשרניחובסקי ואחרים, האישים המרכזיים בתרבות ובציבוריות היהודית באותם ימים, שעמדו מאחורי הקמת הברית והיו חברי הנהלתה הראשונה; זלמן רובשוב-שזר, שעמד בראש הברית שנים רבות, ואחריו פרופ' טרטקובר ואברהם שנקר. כמו כן נזכיר שלושה ממנהלי הברית בעבר והם אלכסנדר רוזנפלד וישעיהו הרן זכרונם לברכה ושמחה רז יבדל"א.

אני מודה לכל אלה שסייעו לנו בהכנת הכנס ואני תקווה כי נצא מפה מחוזקים להמשך פעילותנו המרובה.